
1991ರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಪದೇದವರು

ಪ್ರೌ. ಕು.ಶಿ. ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟೆ

ಜಾನಪದ ತಜ್ಞ ಪ್ರಶಸ್ತಿ

1924ರಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಿದ ಕು.ಶಿ. ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟೆಯು 1949ರಲ್ಲಿ ಮದರಾಸು ಶ್ರೀಮಿಯನ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯಾನೇ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿದೆ ಮಧ್ಯತ್ವಗಾಂಧಿ ಮೇಮೋರಿಯಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಸ್ತರದ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾದರು. 30ವರ್ಷಗಳ ಸುದೀರ್ಘ ಸೇವಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಕನ್ನಡಟಕದ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಬಂದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗುವಂತೆ ಪರಿಶ್ರಮಿಸಿ 1971ರಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಪಾಲಗಿರಿಯಾಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದ ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿಯೇ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪ್ರಸಂಗಿಸಿದ್ದಾರ್ಥಕೇಂದ್ರ, ತುಳು ಸಿಫಂಟು ಯೋಜನೆ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಜಾನಪದ ರಂಗಕಲೆಗಳ ಪ್ರದೇಶಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಲ್ಲಿಸುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಾರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

1982ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, 1985ರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸೇವಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, 1986ರಲ್ಲಿ ಫಿನ್ಲೆಂಡ್ ಸರಕಾರದ ಜಾನಪದ ಕಾರ್ಯಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, 1986ರಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದ ಚೆಲತ್ತು ಬರೆವಳಿಗಾಗಿ “ವಿಶ್ವಮಾನವ” ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿರುವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ || ಭಟ್ಟೆಯು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 30ಕ್ಕಳೂ ದೊಡ್ಡ, ಗದ್ದು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಅನುವಾದಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ‘ಉದ್ಯಮವಾಳ’ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ‘ಲೋಕಾಭಿರಾಮ’ವಂಬಿ ಜನಪ್ರಿಯ ಆಕಣ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ಭಟ್ಟೆಯು ಪ್ರವಾಸ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ರಚನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ವದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದೆ. ಇವರು ಮಾಡಿದ ವಿದೇಶ ಪ್ರವಾಸಗಳು ಅಪ್ಪಾರ ಇತಾಲಿಯ ‘ರಂಗಾಯಣ’ ಕಟ್ಟಿಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣ ಯಬ್ದಿರ ಕಲ ಮತ್ತು ಬದುಕು ಭಟ್ಟೆರ ಮುಖ್ಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ.

ಶ್ರೀಯತರು 1983ರಲ್ಲಿ ಡಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರಥಮ ತುಳು ಸಮುಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾ, 1991ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಖಿಲ ಕನ್ನಡಟಕ ಜಾನಪದ ಸಮುಳನದ (ಆದಿ (ಬುಂಡಣಿಗಿರಿ) ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾ ಮತ್ತು 1992ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರತ್ಯಾರ್ಥಿನ ಒಲ್ಲಾ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾ ಆಗಿದ್ದರು.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರತ್ನ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಆರ್. ಲಿಂಗಪ್ಪ

ಜಾನಪದ ತಳ್ಳು ಪ್ರಶಸ್ತಿ

ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ತರೀಕೆರೆ ತಾಲೋಕ್ಕಿನ ಕಲ್ಲೆನ ಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಪಟ್ಟೇಲ್ ರಂಗಪ್ಪ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಬಸಮೈನವರ ಸುಪುತ್ರರೇ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಆರ್. ಲಿಂಗಪ್ಪನವರು. ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಕೆಲರಾಗಿದ್ದರೂ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡವರು. ತರೀಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರಥಮ ಜಾನಪದ ಸಮೈಳಣದ ರೂಪಾರಿಗಳು. ಕಳೆದ ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ, ನಾಡಿನ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಿ, ಜನತೆಗೆ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳ ರಸರುಚಿಯನ್ನೂ ಉಣಬಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಆ ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯ ಸೋಗಸು, ಹಾಡಿನ ಶ್ರೀಕಂಠದ ಮೋಡಿ, ಮುದುಕರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮಕ್ಕಳವರೆಗೂ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಮರಿಯಾಲೋಕಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರತ್ನ ಜಾನಪದ ಜಂಗಮ, ನುಡಿಗಾರುಡಿಗೆ, ಜಾನಪದ ಕೋಗಿಲೆ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಪಡೆದವರಿವರು. ಇವರ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು 'ಗ್ರಾಮಚೋತಿ' ಎಂಬ ಗೌರವ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಯತರಿಗೆ ಕನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ 'ರಾಜ್ಯಪ್ರಶಸ್ತಿ' ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ತಮ್ಮ ಎಪ್ಪತ್ತರ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಾ ಇವರ ಉತ್ಸಾಹ ಕುಗ್ಗಿಲ್ಲ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದರೆ, ಸರಸ್ವತಿ ಇವರಿಗೆ ಮೈದುಂಬುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಡು, ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಸಾಗುತ್ತವೆ. ಜನ ಮಂತ್ರ ಮುಗ್ಗರಾಗಿ ಆಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಅಬ್ಬಾಹಾಂ ಇಸ್ತಾಯಿಲ್ ಮೇತ್ರೆ

ಕಲೆ : ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ

ಇವತ್ತೊಂಬತ್ತು ವರ್ಷದ ಅಬ್ಬಾಹಾಂ ಇಸ್ತಾಯಿಲ್ ಮೇತ್ರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಲಾವಣೆ ಕಲಾವಿದ. ಹಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಹಷಣವನ್ನು ಕಂಡವರು. ಹಲಗೆ, ಸನಾಯಿ, ದಮಡಿ, ದಪ್ಪ, ಪರಕತಾರಿ, ಎಲೆ ಶ್ರುತಿ ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾಸಾಮಧ್ಯವನ್ನು ತೋರಬಲ್ಲ ಚರ್ತುರ. ಲಾವಣೆ, ತತ್ತ್ವಪದ, ಹಂತಿ, ಮೊಹರಂಹಾಡು, ಭಜನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ ಕೀರ್ತಿ ಇವರದು. ಹಲವೇಡೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಿತ್ತು ಜನಮನ್ನಣಿಗೆ ಸಿದ್ದಿವರು. 'ಆಕಾಶವಾಣ ಮತ್ತು ದೇಹಲಿ' ದೂರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನೀಡಿದವರು. ಶ್ರೀ ಅಬ್ಬಾಹಾಂ ಇಸ್ತಾಯಿಲ್ ಮೇತ್ರೆಯವರು ಹಲವಾರು ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು ಇವರನ್ನು ಕಲಾ ಪ್ರಪಂಚದ ಅಪರೂಪದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದರೂ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಅಂಬವ್ಯಾ ಭೀಮಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣ

ಕಲೆ : ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ

ಶ್ರೀಮತಿಯವರು ಗುಲ್ಬಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಫ್ಝಾಜಲ್ ಪುರದ. ಗೂಡೂರಿನವರು “ಆದಾವ ನಿಮಚೋಳ, ಉಳಿದಾವ ನಮಹಾಡು” ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತಲೇ ಅರವತ್ತರತ್ತ ನಡೆದ ಶ್ರೀಮತಿ ಅಂಬವ್ಯಾ ಭೀಮಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣ ಹಾಡಿನ ದೊಡ್ಡಗಣ ಬೀಸುವಾಗ, ಕುಟ್ಟುವಾಗ, ಕಳೆ ಕೀಳುವಾಗ, ನಾಟಿ ಹಾಕುವಾಗ, ಅಂಬವ್ಯಾನ ಹಾಡಿನ ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ಸವಿಯ ಬೇಕು. ಇವರ ಹಾಡಿಗೆ ಮನಸೋಲದವರಿಲ್ಲ.

ಅಫ್ಝಾಜಲ್ ಪುರದ, ಗೂಡೂರಿನ ಅಂಬವ್ಯಾ ಉರಿನ ಎಲ್ಲರಿಗೂ “ಅಕ್ಕು” ಎಂದೇ ಚಿರಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದರೆ ಒಂದೆಡೆ ಅಪಾರವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯರಾಶಿಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸುಶ್ರಾವ್ಯತೆಯನ್ನು ತರುವ ಕಂಠಶ್ರೀ, ಇವೆರಡರ ಸಂಗಮ ‘ಅಕ್ಕು’ ಅಂಬವ್ಯಾ ಅವರು. ತಮ್ಮ ಕಸುಬು ತಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮಣಣ್ಣಗಬಾರದೆಂದು ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಯೆಯರನ್ನು ತಯಾರುಮಾಡಿರುವ ಶ್ರೀಮತಿ ಅಂಬವ್ಯಾ ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಕಾಳಜಿ ಉಳ್ಳವರು ಮತ್ತು ಹಂಬಲ ಉಳ್ಳವರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಹಾಡಿನ ಮಟ್ಟು ಸಹ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾದುದೆಂದು ಅವರು ಮನಗಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಮೂರ್ತಿ ಆರ್ ಆದೋನಿ

ಕಲೆ : ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ

ಅರವತ್ತೊಂಟು ವಸಂತಗಳನ್ನು ಕಳೆದಿರುವ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಆರ್. ಆದೋನಿ ಅವರು ಮಟ್ಟು ಕಲಾವಿದರು. ಶ್ರೀ ಆದೋನಿ ಅವರು ಮದ್ದಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನ್ನು ಹೊರಡಿಸಬಲ್ಲ ಗಾರುಡಿಗ. ತಾಳ, ಮದ್ದಳೆ, ತಂಬೂರಿ ಇವುಗಳು ಇವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಹಾಡುವವರಿಗೆ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ತಂಬೂರಿ ಹಿಡಿದು ಸ್ವತಃ ಹಾಡಲು ನಿಂತರೆ ಕೀಳುಗರು ಮಂತ್ರ ಮುಗ್ಗರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಂತೆಯ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡುವಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರಾದ ಶ್ರೀ ಆದೋನಿ ಅವರು ಸಂಗೀತ-ಸಾಹಿತ್ಯ ಎರಡೂ ಸಮಾತನವಾಗಿ ಮಿಡಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಯುತರು ಕನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ನೀಡಿದ ಸಾಧನೆ ಇವರದಾಗಿದೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಕಲೆಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಠಿಗೆಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲು ಅನೇಕ ಯುವ ತಂಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿರುವ ಇವರು ಜನಪದ ಕಲೆಯನ್ನು ಬದುಕಿನ ಉಸಿರನ್ನಾಗಿಸಿದವರು.

ಶ್ರೀ ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಷಾತರ ಸಣ್ಣ ರಾಮಪ್ಪ

ಕಲೆ : ತೋಗಲು ಗೊಂಬೆ

ಒಣಿಯು ಪರದೆಯು ಮೇಲೆ ಬಣ್ಣುದ ಮಾಯಾಲೋಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸ ಬಿಲ್ಲ ಶ್ರೀ ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಷಾತರ ಸಣ್ಣ ರಾಮಪ್ಪ ತೋಗಲು ಗೊಂಬೆ ಅಟದ ವ್ಯಾಸಿದ್ದ ಕಲಾವಿದ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಕಲಾ ರಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಸಣ್ಣ ರಾಮಪ್ಪ ತನ್ನನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆ ಕಲೆಗೆ ಅಪಿಸಿಕೊಂಡವರು. ತೋಗಲು ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು. ಅಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ದಾಢುವುದು ಇದು ಸಣ್ಣ ರಾಮಪ್ಪನವರ ಕಲಾಪ್ರಪಂಚ. ತನ್ನ ಕಲೆಯನ್ನು ನಾಟನಾಡ್ಯಂತ ಮೇರಸಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಯೊಂದಿರುವ ಈ ಕಲಾವಿದ ಈಗಾಗಲೇ ಕನಾಫಟಕದ ಹೂರಗೂ ತನ್ನ ಕಲೆಯನ್ನು ಮೇರಸಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ದೆಹಲಿ, ಪಾಂಡಿಚೇರಿ, ಪಾಟ್ಯಾ, ನಾಗಪುರ, ಬ್ರಿಂಂಬಂಗಾಲ, ಕಲ್ಲಿ ಕೋಟೆ, ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸೇರಿದ ಕೀರ್ತಿ ಇವರದು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಗಂಗಾಪ್ಪ

ಕಲೆ : ಗೀಗೀ ಮೇಳ

ಪರಿಶಿಷ್ಟೆ ಚಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾವಿದೆ ಗಂಗಾಪ್ಪ. ಗೀಗೀ ಮೇಳದ ಗಾಯಕಿ. ಗಂಗಾಪ್ಪ ಅವರಿಗೆ ಕಲಾ ಸರಸ್ವತಿ ಬಲಿದಿದ್ದಾಳೆ. ಕನಾಫಟಕದ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಹೊರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಕಲಾವಿದ ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೆಹಲಿ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ-ಮುಂತಾದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಗೀಗೀ ದಾಡಿನ ಕಂಪನ್ನು ಬೀರಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಪಡೆದ ಹೆಮ್ಮೆ ಇವರದು.

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಪರಸಪ್ಪ ಕಂಚಗಾರ

ಕಲೆ : ಕಣ್ಣವಾದ್ರ

ಧಾರ್ಮಿಕರೆಯ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಪರಸಪ್ಪ ಕಂಚಗಾರ ಅವರು ಕಣ್ಣವಾದ್ರ ವಾದನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿತರಾಗಿ ಬಂದ ಈ ಕಲೆ ಇವರ ಪಾಲಿಗೆ ಮನಸೆತನದ ಆಸ್ತಿ. ತಂಡಯೋಜನೆ ಕಲಿತ ಈ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆ ಭಕ್ತಿಯೊಂದು ಉಳಿಸಿ ಪೀಠಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕಿರಿಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಿತ್ತು ಬೆಂಬು ತಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರತಿಫಲ ಇವರದು.

ಶ್ರೀಯುತರು 1962ರಲ್ಲಿ ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೇವಾದಳ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಒಂದಿನ ಪ್ರಥಾನೆ ಜವಾಹರಲಾಲ ನೆಹರೂ ಅವರ ಸಮೂಳಿದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸೇಟಿದವರು. ಒಂದೇ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಚಗಾರರ ಕಣ್ಣವಾದನ ಇರಲೇಬೇಕು. ಅವರಿಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅಪೂರ್ಣ. ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಯೋಜಕರಾಗಿ ತಂಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಕಾಶವಾಣಿ ಮತ್ತು ದೂರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅರವತ್ತೆರಡು ತುಂಬಿದ್ದರೂ ಚೈತನ್ಯ ಕುಗ್ಗದ ಉತ್ಸಾಹಶಾಲಿ ಕಲಾವಿದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಪರಸಪ್ಪ ಕಂಚಗಾರರು.

ಶ್ರೀ ಹನುಮಂತಗೌಡ ವೀರನಗೌಡ ಮೇಲಿನ ಮನಿ

ಕಲೆ : ಜಗ್ಗಲಿಗೆ

ಒಕ್ಕಲುತನ ಪ್ರಥಾನ ವೃತ್ತಿ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಅಂಟಿಬಂದ ಕಲೆಯ ಗೀಳು ಶ್ರೀ ಹನುಮಂತಗೌಡ ವೀರನಗೌಡ ಮೇಲಿನ ಮನಿ ಅವರು ವೃತ್ತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳೆರಡನ್ನು ಸಮವಾಗಿ ತೂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಭಜನೆ ಮೇಳ ಕರದಿ ಮಜಲುಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ ದೊಡ್ಡಾಟ ಹಾಗೂ ಸಣ್ಣಾಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಮೇರೆದ್ದಾರೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಹೆಸರಾದ ಶ್ರೀ ಮೇಲಿನಮನಿ ಅವರು ಕಲೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಚೀವನದ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡವರು.

ಹಲವು ಕಲೆಗಳನ್ನು ಬಿಲ್ಲು ಪರಾದರೂ ಮೇಲಿನ ಮನಿ ಅವರು ಚೆಮ್ಮವಾದ್ಯಗಳ 'ರಾಜ' ಎನಿಸಿರುವ ಜಗ್ಗಲಿಗೆ ಮೇಳಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿವರು. ಅದನ್ನೊಂದು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕಲೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ಇವರ ಪಾತ್ರ ದೊಡ್ಡದು. ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒಳಗೆ-ಹೊರಗೆ ಹಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೊಡುಪುಡರ ಮೂಲಕ ಜಗ್ಗಲಿಗೆಯನ್ನು ಜನಪ್ರಿಯ ಗೋಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಈರು ಜಟಿಲ್‌ಗೌಡ

ಕಲೆ : ಸುಗ್ನಿ ಕುಣತ

ಶ್ರೀ ಈರು ಜಟಿಲ್‌ಗೌಡರು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ತಂದೆ ಯೋಂದಿಗೆ ಸುಗ್ನಿ ಹಬ್ಬಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ‘ಸುಗ್ನಿ ಕಟ್ಟಿ’ ಕುಣದವರು. ಕೋಲಾಟವಾಡುತ್ತಾ ಉರೂರು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದವರು. ಈ ಹುಚ್ಚು ಹಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡ ಶ್ರೀಯುತರು ಈಗ ಎಪ್ಪತ್ತರ ಪಾಯ ತಲುಪಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊನ್ನಾವರ, ಕುಮಟ್ಟಿ, ಅಂಕೋಲಾ ಮುಂತಾದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಜನಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಹೋದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ ಸ್ನೇಹ ಸಹ ಭಾಗಿತ್ವದಿಂದ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದರಲ್ಲಿ, ಹಿರಿತನವನ್ನು ಮೇರೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕನಾಂಟಕ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ. ನೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಾ ಸುಗ್ನಿ ನೃತ್ಯದ ಸವಿಯನ್ನುಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಗುಮಟೆ ವಾದ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹತ್ತಾರು ದಿನ ಹಾಡಬಲ್ಲ ಧೀಮಂತ ಕಲಾವಿದರು ಈ ಈರು ಜಟಿಲ್‌ಗೌಡನವರು. ಸುಗ್ನಿಯ ಕೋಲಾಟದ ಹಾಡುಗಳ ಧಾಟಿ, ರಾಗಗಳನ್ನೇ ಅವರ ಬಾಯಿಂದಲೇ ಕೇಳಿ ಆನಂದಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಪೆಡೂರು ರಾಮ ಸೇರೆಗಾರ

ಕಲೆ : ಯಕ್ಷಗಾನ

ಪೆಡೂರು ರಾಮ ಸೇರೆಗಾರ ಅವರು ಎಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕುರ ಹರೆಯದ ಅನುಭವಿ ಕಲಾವಿದ. ರಾಮ ಸೇರೆಗಾರರು ಯಕ್ಷಗಾನ ಮಂಡಲಿಯಲ್ಲಿ ವೇಷಕಟ್ಟಿತ್ತಾರೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಜನರ ಮಹಾಪೂರವೇ ಹರಿದಿರುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಹದಿನೆಂಟನೇ ವರ್ಷದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ, ಐದು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ತೇಯ್ಯಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಿರಾವಣ, ವಿಭೀಷಣ, ಕೀಚಕ, ಚಿತ್ರಸೇನ, ಜಾಂಬವ, ಕಣಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಅಚ್ಚೊತ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಕ್ಷಸ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಇವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟು ದಿವಂಗತ ಮಾರವಿ ಹೆಬ್ಬಾರ. ರಾಷ್ಟ್ರಪುರಸ್ತಿ ವಿಜೇತ ವೀರಭದ್ರ ನಾಯಕ ಇವರ ಗರಡಿಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದವರು.

ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಸಂಚರಿಸಿ, ಅತ್ಯತ್ತಮ ಕಲಾವಿದರೆಂಬ ಪ್ರಶಂಸನೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ದೊರೆತ ಸನ್ನಾನಗಳಿಗೆ ಲೇಕ್ಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಉಸಿರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸೇರೆಗಾರರು, ಪ್ರಥಮ ಶ್ರೇಣಿಯ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಪ್ರಶಂಸನೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದವರು.

ಶ್ರೀ ಎ.ಡಿ. ಕುಂಯ್ಯ

ಕಲೆ : ಕೋಲಾಟ

ಅರವತ್ತೇಳರ ಪ್ರಾಯ. ದಟ್ಟ ಮೈಕಟ್ಟು. ನೀಳಕಾಯ ಅಚಾನು ಬಾಹು ಆದ ಎ.ಡಿ. ಕುಂಯ್ಯ ಅವರು ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಗಿರಿಜನರಲ್ಲಿ ‘ಅಚಾಲ’ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಭೂತದ ಕೊಲ ಕಟ್ಟುವುದನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈಲು ಕುದುರೆ ನೃತ್ಯ, ಕೊಂಬಾಟ್, ಕೋಲಾಟ ವೋದಲಾದ ಜನಪದ ನೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡವರು ಕುಂಯ್ಯ ಅವರು ಕಳೆದ ಮೂರು ದಶಕಗಳಿಂದ ಕೊಡಗಿನ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಆದನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದು ಅದರ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಜನ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಯತರು, ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಭೂತಪಂಚುರುಳಿ, ರಕ್ತ ಚಾಮುಂಡಿ, ಗುಳಿಗ, ವಿಷ್ಣು ಮೂರ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಭೂತಗಳ ಕೋಲಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವರು. ಭೂತದ ಅಯ್ಯನೆಂದೇ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಈ ಕಲೆ ಕೊಡಗಿನಾದ್ಯಂತ ಜನಮನ್ನಣಿಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಅಲಗಾಚಾರ್

ಕಲೆ : ಜನಪದ ಶಿಲ್ಪ

ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಹುಟ್ಟು ಕಲಾವಿದ. ಚಿನ್ನದ ಕೆಲಸ ಮೂಲವೃತ್ತಿ ಆದರೂ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಿತಾಳಿ ವಿಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಶಿಲ್ಪ ಕಲೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಲವು ತೋರಿದವರು ಶ್ರೀ ಅಲಗಾಚಾರ್. ಅರವತ್ತರ ವಸಂತಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀಯತರು ಮೂಲತಃ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯವರು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಜಾನಪದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಮೂನೆಗಾರರಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ಕಲಾತ್ಮಕ ವಸ್ತುಗಳ ಜೋಡಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಾಣಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ, ವೂಡಲಪಾಯ ಯಕ್ಕಾನದ ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳನ್ನೂ ಸುಂದರವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಬಲ್ಲ, ಕಲಾಚಾರ್ಯರೂ ಹೌದು. ಹಲವು ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನೂ ಯಕ್ಕಾನದ ಮುಖಿವಾಡಗಳೂ, ಮರದ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಯಾರಿಸುವುದಕ್ಕೇ ಅಲ್ಲದೆ ದೇಶವಿದೇಶಗಳಿಗೂ ತಲುಪಿಸಿದ ಸಾಧನೆ ಇವರದು.

ಇವರ ಹಲವು ವಿಗ್ರಹಗಳು ಅಮೇರಿಕ, ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಲಂಡನ್‌ಗಳಲ್ಲಿನ ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡು ಮೆಚ್ಚುಗೆಗಳಿಸಿದೆ. ಇವರು ಜಾನಪದ ಶೈಲಿಯ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದರೂ ಹೌದು. ಜಾನಪದ ಶಿಲ್ಪಿಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಆಚಾರ್ಯರು ಸೌಜನ್ಯದ ಮೂರ್ತಿ; ಸಕಲರ ಅಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚಿನ ವೃಕ್ಷ ಶ್ರೀ ಅಲಗಾಚಾರ್.

ಶ್ರೀಮತಿ ಸೋಭಾನೆ ಕಾಟಮ್ಮು

ಕಲೆ : ಸೋಭಾನೆ

ಶ್ರೀಮತಿ ಯುವರು ಬಯಳ ನೋವೆಸ್‌ನ್ನು ತನ್ನ ದದಿಹರೆಯದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿದವರು. “ಇದ್ದು ಬಿಂಬಿಸುಗ ಚಿಕ್ಕಂದಿಸಲ್ಲಿಯೇ ತೀರಿಕೊಂಡ. ಆ ನೋವಿನ ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡೆ ಈಗ ಹಣ್ಣುವರೂ ಅಂತ ಯಾರು ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಶ್ರೀಮತಿ ಸೋಭಾನೆ ಕಾಟಮ್ಮನಿಗೆ ಬದುಕಿನ ಸಂಗಾತಿಯಾಗಿರುವುದೆಂದರೆ ಆಕೆ ಕಲಿತ ಹಾಡೊಂದೇ.

ಹಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಖ-ಮುಖವನ್ನು ದಂಜಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಟಮ್ಮನವರು ಹಾಡಿನ ದೊಡ್ಡ ನಿಧಿ. ಇಡೀ ಬದುಕನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಲೇ ಕಳೆದಿರುವ ಶ್ರೀಮತಿಯವರು ಈಗ ಅರವತ್ತ್ರು ಮಿಂತಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಸೋಲದ ದನಿ ಮಾಡುವ ಕೂಲಿ, ಹೊಟ್ಟಿಪಾಡಿಗಾದರೆ, ಹಾಡುವ ಹಾಡು ಮನದ ನೋವನ್ನು ಮರೆಯಲು ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾಸುಲಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿಬರುವ ಕಾಟಮ್ಮನ ಸುಶ್ರಾವ್ಯ ಹಾಡಿಗೆ ಮಾರು ಹೋಗದವರು ಯಾರು? ಸೋಭಾನೆ ಹಾಡಿನ ಜೊತೆಗೆ ಭಕ್ತಿ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಕಥನ ಗೀತೆಗಳನ್ನೂ ಹಾಡುವ ಈಕೆ ಅನೇಕ ಕಿರಿಯರಿಗೆ ತನ್ನ ಕಲೆಯನ್ನು ಧಾರೆ ಎರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಹನುಮಕ್ಕು

ಕಲೆ : ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ

ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನ ಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಕೂಕು ಹೊಸೂರು ಗ್ರಾಮದ ಏಂಬತ್ತನಾಲ್ಲು ವ್ಯಾಧ ಶ್ರೀಮತಿ ಹನುಮಕ್ಕು ಈಗಲೂ ಸಹ ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ ಆಕೆಯ ಈ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗೆ ಮನ ಸೋಲದವರಾರು? ತಮ್ಮ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ಉರುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾದರೆ, ತೊಟ್ಟಿಲು ಶಾಸ್ತ್ರ ನಡೆದರೆ, ಇತ್ಯಾದಿಯಾದರೆ ಅಲ್ಲಿ ತನುಮಕ್ಕನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸುಶ್ರಾವ್ಯ ಗೀತೆ ಇದ್ದೀ ಇರುತ್ತದೆ.

ಹನುಮಕ್ಕು ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಗಂಜಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಗಾನಯೋಗಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಹನುಮಕ್ಕು ಮತ್ತು ತಿಮ್ಮಿಕ್ಕು ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರು. ಇಬ್ಬರೂ ಕೋಗಿಲೆಯ ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳವರು. ಹಕ್ಕಿಗಳಂತೆ ಹೊಲ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದವರು. ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿದರೆಂದರೆ ಹತ್ತಾರು ರಾತ್ರಿಗಳು ಹಾಡಿನ ಮಳೆಯನ್ನೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಅಮ್ಮೊಂದು ದೀಪ್ಫಾವಾದ ಕಥನ ಗೀತೆಗಳ ದೊಡ್ಡಭಂಡಾರ ಇವರದು. ತನ್ನ ನೇನಪಿನ ಹಗೇವಿನಲ್ಲಿರುವ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟನ್ನಾದರೂ ಯಾರಾದರೂ ಕಲಿತರೆ ಸಾಧ್ರಾಕಾದಿತು ಎಂದು ಈ ಹಣ್ಣಾದ್ದ ಮುದಿ ಜೀವ ಹಂಬಿಲಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ವಾಡುನ್ನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿ ತದನ್ನು ಕಲಿಯುವರಾರು? ಹಾದು ಸೋಡಬೇಕಿದೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಪಿಳ್ಳಮ್ಮೆ

ಕಲೆ : ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆ

ಗುಟ್ಟಿಯಳ್ಳಿ ಬರ್ಲೆ ಬೆಟ್ಟಿಗುಡ್ಡಿಗಳಿಂದ ವಿಶಾಲವಾದ ದಿಸ್ಕೆಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಈರು. ಇಂಥ ಈರಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನಪ್ಪು ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗಿದ್ದು. ಕಲ್ಲಿನ್ನು ತನ್ನ ಕಂಠದಿಂದ ಕರಗಿಸುವವಂತಹ ಅಪ್ರತಿಮು ಕಲಾವಿದ ಶ್ರೀಮತಿ ಪಿಳ್ಳಮ್ಮೆ. ತನ್ನ ಯೋವ್ವನದ ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆಯ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಒಡಿದುಕುನ್ನೆಲ್ಲ ಆರಂಭಿಸಿದ ಈಕೆ ಇವತ್ತಿನವರೆಗೂ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ಇಲ್ಲಿಗೆ (ಇಂದಿಗೆ) ಈಕೆ ಸುಮಾರು ಆರವತ್ತು ವಸಂತಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಗಂಡನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಈಕೆಯ ಮುಖಿದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದೆಯ ಮುಗ್ಗನಾಗು ಇಂದಿಗೂ ಮಾಸಿಲ್ಲ.

ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಇಚ್ಛಿರು ಮದದಿಯರಲ್ಲಿ ಒರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಈಕೆ ಕಿರಿಯ ಹೊಡತಿಯು ಮಗನನ್ನೇ ತನ್ನ ಮಗನಂತೆ ಭಾವಿಸಿ, ಆವನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕರೆದ ಕಡೆ ಹೋಗಿ ಗೊಂಬೆಯಾಟ ಆಡಿಸಿ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ದೇಹಾನ್ನು ಗೊಂಬೆಯಾಗಲೀ, ಗಂಡು ಗೊಂಬೆಯಾಗಲೀ ಈಕೆ ಒಡಿದು ನಿಂತರೆ ಜೀವ ತಳೆಯುತ್ತದೆ. ತಂಡದ ನಾಯಕಿಯೂ ಆಗಿರುವ ಈಕೆ ‘ಲಂಕಾದರಣ’ ‘ಇಂದ್ರಜಿತು ಕಾಳಗ’ ‘ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಮೂರ್ಚ್ಚೆ’ ‘ಸುಲೋಚನ ಸಾಧನಂ’ ‘ಮೈರಾವಣ ಚರಿತ್ರೆ’ ಮುಂತಾದ ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಸಾಗಗಳನ್ನು ಆಳೆತ್ತರದ ತೊಗಲು ಗೊಂಬೆಗಳ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಆಡಿ, ಯಾಡಿ, ಕುಣೆದು ತೋರಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಶ್ರೀ ರುದ್ರನ ಚಿಕ್ಕನ ದ್ಯಾವಯ್ಯ

ಕಲೆ : ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ

ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇವತ್ತಾಲ್ಲು ವರ್ಷವಯಸ್ಸಿನ ಈ ದರಿಜನಕಲಾವಿದ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತೆಂದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು, ರಂಗ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಇರಕಲಗೂಡು ತಾಲ್ಲಿನಿಂದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿನ ಜನಮನವನ್ನು ಗೆದಿದ್ದಾರೆ. ತಂಬಣಿ ಸುಡಿಸುತ್ತಾ ತಂಬಣಿಯೋಡನೆ ತಮ್ಮ ಕಂಠಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ಬೇರೆಸುತ್ತಾ ಅಪೂರ್ವ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹಾಡುವ ಈ ಕಲಾವಿದನಿಗೆ ದಣವು ಎಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ. ಗಂಟೆಗಟ್ಟಿಲೇ, ದಿನಗಟ್ಟಿಲೇ ಹಾಡುವ ಉತ್ಸಾಹದ ಹಾಗೂ ಸಾಂತ್ವನೆ ಈತನಲ್ಲಿದೆ. ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಕಣ್ಣಾ ಮುಚ್ಚದೆ ಘ್ರನಿಕುಗ್ರಿಸದೆ ಹಾಡುತ್ತಾ ಜನರ ಮನವನ್ನು ಗೆದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹಾಡು ನಿಕ್ಷೇಪಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಲು ಜನ ಪ್ರೇಮೋಟಿ ನಡೆಸಿ ಚಂದಾ ಹಾಕಿ ಮೇಳವನ್ನು ಏರ್ಫಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈತ ಘಜನೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು. ಕೋಲಾಟದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ರಂಗ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಿಡೀ ಗೀತೆಗಳ ಭಂಡಾರವೇ ಇವರಲ್ಲಿದೆ. ಕಥನ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಪ್ಪಾತ, ಬಾಲನಾಗಮ್ಯನ ಕಥೆ, ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣಾದ ರಾಜನ ಕಥೆ, ಆಜುರನ ಜೋಗಿ ಹಾಡು- ಬೀಗೆ ಆನೇಕ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳ ದೂಡ್ಕಾ, ಆಸ್ತಿ ಇವರ ನೆನಪಿನ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಕೇವಲ ಪ್ರೇಮರಿ ಶಾಲೆಯ 2-3 ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಅಭಾವನ ಮಾಡಿದ ಇವರು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಂತವಾಗಿ, ಭಾಷಾ ಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಹಾಡಬಿಲ್ಲ ಒಟ್ಟು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗಾಯಕ.

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ

ಕಲೆ : ಕರಗಡ ಕುಣತ

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ‘ಕರಗದ ಕುಣತ’ದ ಕಲಾವಿದರು. ವ್ಯವಸಾಯದ ಜೊತೆಗೆ ಕಲೆಯನ್ನೂ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಇವರು ವೃತ್ತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿರದರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದವರು. ಕುಣತದ ವೈವಿಧ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಕ್ತಿ ತೋರುತ್ತಾ. ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕರಗದ ಕುಣತದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಅರವತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಹೆಚ್ಚೆಗಳನ್ನು ಇವರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆರ್. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿಯವರು ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಅನೇಕ ಹೂರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಕನಾಟಕದ ಕಲೆಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಕೊಯ್ದು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದೇಹಲಿ, ಹೃದರಾಬಾದ್, ಮುಂಬಾಯಿ, ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಾರಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದ ಕೇರಿ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ಅವರದ್ದು.

ಶ್ರೀಯುತರು ಕನಾಟಕ ಭಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸದಸ್ಯರೂ ಆಗಿದ್ದರು.

ಆರ್. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿಯವರು ಈಗಲೂ ಸಹ ಕರಗದ ಕಲೆಗೆ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಯಾ, ವಾಚಾ, ಮನಸಾ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀಯುತರು ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾ ಸಾಧಕ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಮೃ

ಕಲೆ : ಸೋಭಾನೆ

ಇವರು ಭೋವಿ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅರವತ್ತೇರಡು ವಸಂತಗಳನ್ನು ಕಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಕೋಗಿಲೆಯಂತೆ ಹಾಡಿಕೊಂಡೇ ಬೆಳೆದ ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಮೃನವರು ಸೋಭಾನೆ ಹಾಡು ಹಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರು ಹಾಗೂ ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ದೀರ್ಘ ಕಥನ ಕವನಗಳ ಕಣಜವೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರದು ಕಲ್ಲು ಬಡೆಯುವ ಕಾಯಕ. ಹಾಡಲು ತೊಡಗಿದರೆ ಜಯಮೃನ ಕಂಚಿನ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲು ಕರಗುತ್ತದೆ. ಹಾಡುತ್ತಲೇ ಕಾಯಕ ವಾಡುವ ಜಯಮೃನಿಗೆ ಕೆಲಸದ ಶ್ರವಣ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯ ಶುಭ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಜಯಮೃನ ಕಂಠ ತರೆಯಲೇ ಬೇಕು.

* ಗುಣಸಾಗರಿ, ಅಣಜಿ ಹೊನ್ನಮೃ, ಯಲ್ಲಮೃ ಕಾಡುಸಿದ್ದಮೃ, ಕಾಳಿಂಗರಾಯ, ಗಂಗೇಗಾರಿ ಮುಂತಾದ ಕಥನ ಗೀತೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಈಕೆ ಚಿತ್ರದುಗಳ ಜಲ್ಲೆಯವಳ್ಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಮದಕರಿ ನಾಯಕನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಾಗಿ ಹಾಡಬಲ್ಲ ಕಲೆಗಾತ್ರ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬದುಕಿನ ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಿಜ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಮುಗ್ಗಟ್ಟನ್ನು ಎದುರಿಸಿದರೂ ಹಾಡಿನ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಇವರ ಬದುಕನ್ನು ಹಣನುಗೊಳಿಸಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಸಿ.ಬಿ. ಪುಟ್ಟಶ್ಯಾಮಚಾರ್

ಕಲೆ : ಶಿಲ್ಪ

ಶ್ರೀ ಪುಟ್ಟಶ್ಯಾಮಚಾರ್ ಅವರು ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಹಿರಿಯ ಶಿಲ್ಪಿ. ಪಂತಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡವರು. “ಬೆಳೆಯುವ ಸಸಿ ಮೊಳಕೆಯಲ್ಲೇ” ಎಂಬಂತೆ, ತಂದೆ ಭಾಸ್ಕರಾಚಾರ್ ಅವರ ಕರಕೌಶಲವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಲೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಈ ಕಲಾರಾಧನೆ ಅವರನ್ನು ಮೇಧಾವಿ ಶಿಲ್ಪಿಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಿತು. ಈ ಕಲೆಗಾರಿಕೆ ಇವರಿಂದ ನೂರಾರು ಬಗೆಯ ಜನಪದ ದೈವಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು; ಹಲವಾರು ಕಲೆಗಳ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿತು. ಅವು ಅಷ್ಟು ಇಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ?

ಇವರ ಕೃತಿಗಳು ಕನಾಟಕದ ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮೂಲೆಯ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಾ ಹಂಚಿಹೋಗಿವೆ. ಇಮ್ಮೋಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕಲಾ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಆತ್ಮ ಶೃಷ್ಟಿ ಇವರಲ್ಲಿದೆ. ಏರಿಗಾಸೆ ಆಭರಣ, ಸೋಮಗಳ ಮುಖ್ಯವಾಡಗಳು ತೇರಿನ ಗೊಂಬೆಗಳು, ಚಾಗಿಲ ವಾಡಗಳು, ಭತ್ತಿ ಚಾಮರಗಳು ಮುಂತಾದ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ಕಲಾ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಇವರು ಕಲಾ ಬ್ರಹ್ಮರೇ ಸರಿ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾತವಾಗಿ ಉಳಿದು ಹೋಗಿರುವ ಇಂಥ ಜನಪದ ಶಿಲ್ಪಿಗಳಿಷ್ಟ್ವೇ! ಇಂಥ ಅಪಾರ ಕಲಾವಿದರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಇಂದು ತಮ್ಮೆಂದರು ಈ ಕಲಾವಿದ ಇದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ಕಲೆಯ ಜೀನ್ನತ್ವಕ್ಕೆ ಇವರ ಕೃತಿಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಸಾವಿತ್ರಮೃಂಧವರು

ಕಲೆ : ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ

ಶ್ರೀಮತಿ ಸಾವಿತ್ರಮೃಂಧವರು ಅರವತ್ತೆಂಟು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರಾಗಿದ್ದು, ಕಡು ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಕೈತೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಹ ಜನಪದ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟ ಮಾಡುವಾಗ, ಕಳೆ ಕೀಳುವಾಗ, ಒಕ್ಕುವಾಗ ಕಟ್ಟುವಾಗ, ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ದನಿ ಎತ್ತಿ ಹಾಡುತ್ತಾ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಮರೆಸುವ ಮಾಟಗಾತಿ. ಇವರು ಗಂಗೇಗಾರಿ ಜಗಳ, ಕೆರೆಗೆ ಹಾರ, ಕಾಳಿಂಗರಾಯರ ಮೊದಲಾದ ದೀಪ್ರವಾದ ಕಥನ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಲವು ರಾತ್ರಿಗಳು ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಹಾಡಬಲ್ಲರು.

ಅದವ್ಯೇ ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಮಹಾ ಜತುರೆ ಮದುವೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿ-ಹರಿದಿನಗಳ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿತ್ರಮೃಂಧವರ ಹಾಡು ಇದ್ದೇ ಇರಬೇಕು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಹಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಇವರಿಗೆ ಅಕ್ಕರ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅನುಭವ ಅಪಾರವಾಗಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಅದೇ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ.

ಈ ಜನಪದ ಸರಸ್ವತಿಯ ಕಂಠಮಾಧ್ಯದಕ್ಕೆ ಸೋಲದವರಾರು? ಇವರ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಮಣಿಯದವರಾರು? ಸಾವಿತ್ರಮೃಂಧ ಎಳೆಯ ಗಾಯಕರಿಗೆ ಸೂಧತೀರ್ಥ ಸೆಲೆಯಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಪುಸ್ತಕ ಬಹುಮಾನ ವಿಜೀತರು

1989ರ ಪುಸ್ತಕ ಬಹುಮಾನ :

ಜನಪದ ಗಢ ಪ್ರಕಾರ

ಇತ್ತೀಚಿನ ಜನಪದ ಕಥಗಳು

- ವ್ಯ.ಸಿ. ಧಾಸುಮಾತಿ
- ಮಗನತಿಂದ ಮಾರಾಯಾನ ದುರ್ಗ
- ರಾಜೇಗೌಡ ಹೊಸಹಳ್ಳಿ

1990ರ ಪುಸ್ತಕ ಬಹುಮಾನ :

ಸಂಪಾದಿತ ಜನಪದ ಗಢ ಪ್ರಕಾರ

- ಜನಪದ ಮತ್ತು ಗಿರಿಜನ ಕಥಗಳು
- ಡಾ. || ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ

ಸಂಪಾದಿತ ಜನಪದ ವಿಚಾರ-ವಿಮರ್ಶ-ಸಂಶೋಧನೆ - ತುಳುನಾಡ ಗರುಡಿಗಳು

- ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಶಾಖೆಯನ
- ಬನ್ನಂಜೆ ಬಾಬು
- ಅಮಿಾನ ವೋಹನ್ ಕೋಟ್ಯಾನ್

ಸಂಪಾದಿತ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ

- ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣಾದ ಕಾಳಗ

ಸಂಪಾದಿತ ಜನಪದ ಕಲೆ

- ಡಾ. || ಪಿ.ಕೆ. ರಾಜಶೇಖರ

- ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೃತಿ ಸಂಪುಟ
ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ